

### ПРИЧИННА<sup>1</sup>

Реве та стогне Дніпр широкий,  
Сердитий вітер завива,  
Додолу верби гне високі,  
Горами хвилю підійма.  
І блідий місяць на ту пору  
Із хмари де-де виглядав,  
Неначе човен в синім морі  
То виринав, то потопав.  
Ще треті півні не співали<sup>2</sup>,  
Ніхто нігде не гомонів,  
Сичі в гаю перекликались,  
Та ясен раз у раз скрипів.

В таку добу під горою,  
Біля того гаю,  
Що чорніє над водою,  
Щось біле блукає.  
Може, вийшла русалонька  
Матері шукати,  
А може, жде козаченька,  
Щоб залоскотати.  
Не русалонька блукає:  
То дівчина ходить,  
Й сама не зна (бо причинна),  
Що такеє робить.  
Так ворожка поробила,  
Щоб менше скучала,  
Щоб, бач, ходя опівночі,  
Спала й виглядала  
Козаченька молодого,  
Що торік покинув.

Обіщався вернутися,  
Та, мабуть, і згинув!  
Не китайкою<sup>3</sup> покрились  
Козацькі очі,  
Не вимили біле личко  
Слізоньки дівочі:  
Орел вийняв карі очі  
На чужому полі,  
Біле тіло вовки з'їли —  
Така його доля.  
Дарма щоніч дівчинонька  
Його виглядає.  
Не вернеться чорнобривий  
Та й не привітає,  
Не розплете довгу косу,  
Хустку не зав'яже,  
Не на ліжку, в домовину  
Сиротою ляже!

Така її доля... О Боже мій милий!  
За що ж ти караєш її, молоду?  
За те, що так широко вона полюбила  
Козацькі очі?.. Прости сироту!  
Кого ж їй любити? Ні батька, ні неньки,  
Одна, як та пташка в далекім краю.  
Пошли ж ти їй долю — вона молоденька,  
Бо люде чужії її засміють.  
Чи винна ж голубка, що голуба любить?  
Чи винен той голуб, що сокіл убив?  
Сумує, воркує, білим світом нудить,  
Літає, шукає, дума — заблудив.  
Щаслива голубка: високо літає,  
Полине до Бога — милого питать.  
Кого ж сиротина, кого запитає,  
І хто їй розкаже, і хто тее знає,  
Де милий ночує: чи в темному гаю,  
Чи в бистрім Дунаю коня напова,  
Чи, може, з другою, другу кохає,  
Її, чорнобриву, уже забува?  
Якби-то далися орлині крила,  
За синім би морем милого знайшла;  
Живого б любила, другу б задушила,

## ЗМІСТ

Причинна .....	3
Думка («Тече вода в синє море...»)	8
Думка («Вітре буйний, вітре буйний!...»)	9
Думка («Тяжко-важко в світі жити...»)	10
Думка («Нащо мені чорні брови...»)	12
Тарасова ніч .....	13
На вічну пам'ять Котляревському .....	17
Катерина .....	20
Перебендя .....	39
Тополя .....	42
До Основ'яненка .....	48
Іван Підкова .....	51
«Думи мої, думи мої...» .....	53
Н. Маркевичу .....	56
На незабудь Штернбергові .....	57
«Вітер з гаєм розмовляє...» .....	125
Мар'яна-черниця .....	126
Утоплена .....	136
Песня караульного у тюрми (із драми «Невеста») .....	142
Слепая (Позма) .....	142
Гамалія .....	172
Тризна .....	177
Розрита могила .....	191
«Чигрине, Чигрине...» .....	192
Сова .....	194
Дівичії ночі .....	201
Сон (Комедія) .....	202
«У неділю не гуляла...» .....	217
«Чого мені тяжко, чого мені нудно...» .....	219
«Заворожи мені, волхве...» .....	220
Гоголю .....	221
«Не завидуй багатому...» .....	221
<i>Л. В. Ушкалов. Примітки та коментарі</i> .....	626